

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 115073 14 Rev
Banjaluka: 25.2.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca - protutuženog V.P. iz L., M.B. – S., kog zastupa punomoćnik R.D., advokat iz B., ..., protiv tuženog-protutužioca D.S. iz S., kog zastupa punomoćnik Z.K., advokat iz B., ..., po tužbi radi naknade štete, vrijednost predmeta spora 30.000,00 KM, i po protutužbi radi utvrđenja, vrijednost predmeta spora 30.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog-protutužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 115073 13 Gž od 29.8.2014. godine, na sjednici održanoj 25.2.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 115073 11 P od 26.7.2013. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužioca i obavezan tuženi da mu na ime naknade štete isplati iznos od 18.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 21.11.2010. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužioca u dijelu koji predstavlja razliku između traženog (20.000,00 KM) i dosuđenog iznosa (18.000,00 KM), te u dijelu u kom traži da se tuženi obaveže da mu na iznos glavnog duga isplati zakonske zatezne kamate za period od 19.7.2007. godine do 21.11.2010. godine.

Odbijen je protutužbeni zahtjev tuženog kojim traži da se utvrdi da je, kao savjestan i zakonit posjednik, preuzimanjem u posjed u februaru 2005. godine, uz naknadu i na dan registracije na njegovo ime kao vlasnika 30.11.2005. godine, stekao pravo svojine na putničkom automobilu marke i tipa ... 1,9 TDI, 3 BG-4 motion, limuzina, siva metalik, 7 F boja, država proizvodnje SR Nj., godina proizvodnje 2002., broj šasije WVVZZZ3BZ3P275148, broj motora ... (u daljem tekstu: sporno vozilo), za koje vozilo je na njegovo ime kao vlasnika izdata saobraćajna dozvola broj: 304 na dan 30.11.2005. godine pod registarskim oznakama ..., sa naknadnim produžavanjem na njegovo ime rokova važenja uz prethodne isprave o tehničkom pregledu do dana 18.11.2006. godine, a zatim i do 18.11.2007. godine, što je tužilac dužan priznati i trpjeti.

Obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.076,25 KM, u roku od 30 dana od dana donošenja presude, dok je u preostalom dijelu koji predstavlja razliku između traženog i dosuđenog iznosa troškova postupka, zahtjev odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 115073 13 Gž od 29.8.2014. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dosuđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu i troškovima postupka i u odbijajućem dijelu odluke o protutužbenom zahtjevu.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.053,00 KM.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i odbije tužbeni zahtjev, te usvoji protutužbeni zahtjev, ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužilac u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora po tužbi jeste zahtjev tužioca da se tuženi obaveže da mu na ime naknade štete isplati iznos od 20.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 19.7.2007. godine do 21.11.2010. godine.

Predmet spora po protutužbi jeste zahtjev tuženog da se utvrdi da je, kao savjestan i zakonit posjednik, preuzimanjem uz naknadu u posjed u februaru 2005. godine i na dan registracije, stekao pravo svojine na spornom vozilu.

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem:

da je sporno vozilo bilo registrovano kod PU P. na vlasnika I.B. na dan 19.1.2005. godine, pod saobraćajnom dozvolom broj: BH 1763546; da je D.M. sporno vozilo kupio od N.S.; da je tuženi u februaru 2005. godine D.M. u zamjenu dao svoje vozilo i doplatio iznos od 7.000,00 KM, a na ime toga dobio sporno vozilo; da je između I.B. i tuženog zaključen 10.11.2005. godine pismeni kupoprodajni ugovor za sporno vozilo, a potpisi ugovarača su ovjereni kod Opštine Banjaluka pod brojem ovjere 33492; da je vještak grafolog Lj.G. u pismenom nalazu od 17.4.2013. godine iznio mišljenje da ni na kupoprodajnom ugovoru, ni u knjizi ovjere potpisa, „nije autentični potpis I.B., tj. prodavca; da je sporno vozilo objavljeno iz PU P. 17.11.2005. godine za L. u korist „novog vlasnika D.S.“ (tuženog); da je sporno vozilo registrovano kod nadležne PU L. na ime tuženog 30.11.2005. godine pod registarskim oznakama ..., te mu je izdata saobraćajna dozvola broj: BH 2149082 kod PU L.:

da je prema JCI C. i. G. broj: 639 od 18.1.2005. godine, sporno vozilo od strane I.B. uvezeno iz I.;

da je tuženi, kao komitent, zaključio 19.7.2007. godine ugovor o komisionu sa Agencijom za ... K. iz B., radi prodaje spornog vozila za cijenu od 20.000,00 KM, a da je komisionar istog dana po računu broj: 669/07 zaključio ugovor sa tužiocem; da je tužilac 19.7.2007. godine izvršio registraciju vozila kod PU L. te mu je izdata saobraćajna dozvola broj: BH 2688714 i registarske tablice broj: ...; da je sporno vozilo oduzeto od supruge tužioca dana 21.10.2010. godine na međunarodnom graničnom prelazu B. od strane PU V.-S. PGP B, a da je Općinsko državno odvjetništvo Vinkovci donijelo 7.2.2011. godine rješenje broj: KR-DO-45/11 o oduzimanju spornog vozila i naložilo vraćanje vlasniku Z P. d.o.o. S. od koga je vozilo otuđeno

24.1.2004. godine; da je Općinski sud u Vinkovcima rješenjem broj: 14 Kv-77/11-3 od 28.2.2011. godine odbio žalbu tužioca koju je izjavio protiv rješenja o oduzimanju spornog vozila;

Tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena je 23.3.2011. godine.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 17., 18., 124., 132., 135. i 262. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), u vezi sa odredbom člana 34. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 6/80 i 36/90 i „Službeni glasnik RS“, broj: 38/93-u daljem tekstu: ZOSPO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Po shvatanju prvostepenog suda, tužilac je sporno vozilo kupio od tuženog kao savjestan sticalac i momentom isplate ugovorene cijene i preuzimanjem u posjed postao vlasnik. Oduzimanjem vozila od strane policije RH tužilac je, kako cijeni prvostepeni sud, pretrpio štetu „u iznosu kupoprodajne cijene koju je isplatio tuženom“. Visinu štete prvostepeni sud je utvrdio ocjenom iskaza parničnih stranaka i svjedoka, a smatra da je ona jednaka „tržišnoj vrijednosti u momentu oduzimanja“ i iznosi 18.000,00 KM.

Odlučujući o protutužbenom zahtjevu, prvostepeni sud je stava da tuženi nema pravni interes za podnošenje protutužbe obzirom da je u momentu preuzimanja spornog vozila od D.M. bio nesavjestan, jer je znao da vozilo preuzima od nevlasnika pošto je treće lice (I.B.) upisano kao vlasnik. Time nalazi da nije pravno valjan ni kupoprodajni ugovor tuženog i I.B., kada se ima u vidu nalaz grafološkog vještačanja, jer nije „postojala saglasnost volja prodavca i kupca“.

Polazeći od nesporne činjenice da je vozilo oduzeto od tužioca i da „nema pravne mogućnosti da mu bude vraćeno“, prvostepeni sud smatra da tuženi nema pravni interes za protutužbu jer i da njegov zahtjev bude usvojen, on ne bi bio doveden „u povoljniji položaj u odnosu na pravo tužitelja“.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja prvostepenog suda kada je u pitanju odluka o tužbenom zahtjevu, s tim da nalazi da je u pitanju pravna evikcija i poziva se na odredbe člana 508. i 510. ZOO. Za razliku od prvostepenog, drugostepeni sud nalazi da je protutužbeni zahtjev trebalo odbiti jer je tuženi sporno vozilo kupio od D.M., pa nema pasivne legitimacije tužioca.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Odredbom člana 508. stav 1. ZOO propisano je da prodavac odgovara ako na prodatoj stvari postoji neko pravo trećeg koje isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obavješten, niti je pristao da uzme stvar opterećenu tim pravom.

Da bi postojala odgovornost prodavca za pravne nedostatke (zaštita od evikcije) potrebno je da se uznemiravanje zasniva na nekom pravu trećeg lica, da je taj pravni nedostatak postojao prije nego što je kupac stekao stvar, da je kupac savjestan i da je obavjestio prodavca o pravnom nedostatku. Savjesnost kupca cijeni se prema činjenici da li je on prilikom zaključenja ugovora znao za pravni nedostatak ili ne, pa ako je znao za to nema pravo na zaštitu i naknadu štete, ali

ako je prodavcu već dao naknadu za stvar sa nedostatkom (isplatio cijenu) ima pravo na povraćaj jer bi se u protivnom prodavac obogatio bez osnova (član 510. stav 4. ZOO).

Rok za podizanje tužbe za zaštitu od evikcije propisan je odredbom člana 515. ZOO i radi se o prekluzivnom roku.

U konkretnom slučaju, tužba tužitelja je blagovremena jer je sporno vozilo oduzeto od tužitelja 21.11.2010. godine, a tužba je podnesena prvostepenom sudu 23.3.2011. godine.

Na temelju činjeničnih utvrđenja proizilazi da je tuženi u predmetnom pravnom poslu (prodaji spornog vozila) postupao kao prodavac-vlasnik (u tom pravcu je i istakao protutužbeni zahtjev) i tužiocu prodao stvar na kojoj on, kao kupac, ne može ostvariti pravo vlasništva u punom obimu.

Sporno vozilo je privremeno oduzeto supruzi tužioca 21.11.2010. godine od strane PU V.-S. na graničnom prelazu B, a potom je Općinsko državno odvjetništvo donijelo 7.2.2011. godine rješenje broj: KR-DO-45/11 o oduzimanju spornog vozila i naložilo vraćanje vlasniku Z P. d.o.o. S. Općinski sud u Vinkovcima rješenjem broj: 14 Kv-77/11-3 od 28.2.2011. godine odbio je žalbu tužioca izjavljenu protiv rješenja o oduzimanju spornog vozila.

Za takav pravni nedostatak tužiocu, u smislu odredbe člana 508. stav 1. ZOO, odgovara isključivo tuženi kao prodavac, jer je prodao tužiocu stvar na kojoj on ne može ostvariti svoje vlasničko pravo, što je cilj i svrha ugovora o prodaji (član 454. ZOO). Tužba se zasniva na ograničenju javno-pravne prirode (član 514. ZOO).

Samim faktom nastupanja potpune evikcije ugovor se raskida po samom zakonu (član 510. stav 1. ZOO) i sudska odluka ima samo deklaratorni karakter. Stoga, suprotno navodima revizije, tužilac nije bio dužan tražiti da se u sudskom postupku prethodno odluči o raskidu ili ništavosti ugovora o prodaji spornog vozila zaključenog između stranaka, da bi mogao ostvariti pravo na povrat datog u izvršenju ugovorne obaveze.

Učinak raskida ugovora sastoji se u tome da svaka strana vrati ono što je primila (član 32. stav 2. ZOO) i to bi, u konkretnom, bio osnov za vraćanje datog.

Prodavac ne može zadržati primljenu cijenu jer se ona sada kod njega nalazi bez valjanog pravnog osnova i on je obavezan da je vrati.

Svoj zaključak o visini zahtjeva, prvostepeni sud je zasnovao na ocjeni iskaza svjedoka D.M. koji se bavi prodajom i popravkama motornih vozila i koji smatra da je sporno vozilo, „u momentu oduzimanja vrijedilo između 15.000,00 KM i 18.000,00 KM“, iskazu svjedoka P,P, koji je neposredno prisustvovao razgovoru stranaka nakon oduzimanja vozila tužiocu kom prilikom su stranke, kako svjedok navodi, „ utvrdili vrijednost na 21.000,00 KM i da svaki da po 7.000,00 KM“, te na osnovu utvrđene činjenice da je tužilac sporno vozilo platio tuženom 30.000,00 KM, što je tuženi i potvrdio u iskazu datom u svojstvu parnične stranke. Sporno vozilo bilo je u posjedu tužioca 3 godine, a on je tužbom potraživao povrat manjeg iznosa u visini od 20.000,00 KM jer je u tom periodu vozilo zbog amortizacije gubilo na svojoj vrijednosti.

Odredba člana 123. ZPP propisuje se da je svaka stranka dužna dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev, a da će sud slobodnom ocjenom dokaza utvrditi činjenice na osnovu kojih će donijeti odluku. Odredba ovog člana govori o teretu dokazivanja, budući da shodno odredbi člana 7. ZPP teret dokazivanja snose stranke, a on se sastoji ne samo u dužnosti, već i u

ovlaštenju stranaka u predlaganju dokaza kojima se utvrđuju njihove tvrdnje o određenim činjenicama i postojanju neke činjenice o kojoj je ta tvrdnja iznesena, predlaganju dokaza za utvrđivanje činjenica u pogledu kojih je stranka iznijela oprečne tvrdnje, kao i onih koje protivna strana nije osporila, ali ih nije ni priznala. Svaka stranka u postupku dakle, dužna je da predloži relevantne dokaze, odnosno označi dokazna sredstva kojima dokazuje istinitost svojih navoda (subjektivni teret dokazivanja), kao i da tim sredstvima dokaže svoje činjenične navode (objektivni teret dokazivanja) izvođenjem tih dokaza, ili pak dokaže navode na kojima zasniva svoje prigovore, odnosno svoj zahtjev da se neki zahtjev suprotne stranke odbije.

Prema tome, teret osporavanja tvrdnji tužioca je na tuženom, pa i predlaganje dokaza u tom pravcu, te je tuženi, ukoliko je smatrao da je traženi iznos previsok mogao to osporavati i predlagati izvođenje dokaza u tu svrhu. Tuženi nije tokom prvostepenog postupka posebno predlagao i izvodio dokaze radi osporavanja visine zahtjeva, u završnoj riječi nije dao poseban osvrt u vezi sa tim, a u žalbi je naveo samo da „opreza radi osporava visinu dosuđenog novčanog iznosa“.

U obrazloženju prvostepene presude, pa tako i drugostepene, sadržani su razlozi o odlučnim činjenicama na kojima je odluka zasnovana, u skladu sa izvedenim dokazima, pa ne stoje navodi revizije o povredi odredbe člana 231. ZPP. Član 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje odluke, ali se ta obaveza ne može shvatiti na način da se u presudi moraju iznijeti svi detalji i dati odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente. Kada je u pitanju odluka višeg suda dovoljno je da obrazloženje odluke sadrži slaganje sa utvrđenjem nižestepenog suda. Kod odluke višeg suda, suštinski zahtjev je da viši sud ukaže da je razmotrio pitanja istaknuta u žalbi koja su bila od suštinskog značaja (što sadrži pobijana odluka) i da žalbu nije odbio, a da je prethodno nije razmotrio u njenim bitnim navodima.

Kada je u pitanju protutužbeni zahtjev, potrebno je ukazati da se pravo svojine na pokretnoj stvari, a to jeste putničko motorno vozilo, stiče momentom isplate cijene i preuzimanjem vozila u posjed, pa okolnost što nije izvršen i formalni prenos na ime kupca, usljed čega je registracija vozila i dalje ostala na prodavcu, ne utiče na pravo svojine kupca. U konkretnom slučaju, postoji slijed isplata i predaje spornog vozila u posjed, prvo od strane N.S. svjedoku D.M., potom od D.M. tuženom i na kraju od tuženog tužiocu. Pravo svojine tuženog je prestalo onog momenta kada je sporno vozilo prodao tužiocu, pa je pravilan zaključak drugostepenog suda da on nema aktivne legitimacije da u ovoj parnici i u odnosu na ovog tužioca-protutuženog, traži utvrđenje da je bio vlasnik vozila na 30.11.2005. godine, tj. prije prodaje vozila tužiocu.

Kod takvog stanja stvari, ovaj sud nalazi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, niti ima nedostataka u donošenju pobijane odluke na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Zato je reviziju tuženog valjalo odbiti kao neosnovanu temeljem člana 248. u vezi sa odredbom člana 456. a) ZPP.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić

Za tačnost otppravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić

